

PRIJEDLOZI ZA POVEĆANJE PROIZVODNJE VOĆA ZA IZVOZ U HERCEGOVINI

Klimatske prilike u nekim rajonima Kalifornije, u južnim i jugoistočnim sektorima SAD imaju približno iste proljetne, ljetne i rane jesenje temperature kao u našim rajonima, pod uplivom jadranske klime.

Intenzitet sunca i brze visoke akumulacije toplotnih jedinica rano u proljeće i u prvom dijelu ljeta stimuliraju rano cvjetanje stabala i brz razvoj krupnih plodova, te ubrzavaju sazrijevanje i omogućuju dobivanje ukusnog i kvalitetnog ploda otpornog u transportu. Velika potražnja ranog svježeg voća u velikim gradovima sjevernog i istočnog dijela Amerike stimulirala je u ovako podesnim sunčanim rajonima i u biranim lokacijama podizanje industrijskog voćarstva za rano snabdijevanje tržišta.

U našim južnim ekološkim uslovima treba definitivno preorijentirati voćarsku proizvodnju i izići iz uskog okvira malobrojnih vrsta južnog voća čiji su plodovi ograničeni za snabdijevanje domaćih tržišta. Forsirano podizanje zasada južnog i subtropskog voća za izvoz na strana tržišta bilo bi suočeno s jakom konkurencijom iz drugih inozemnih centara, koji za ovu proizvodnju imaju povoljnije uslove.

Zato je tendencija, a postoji i ekonomska nužnost da vrste i odgovarajuće sorte kontinentalnog voća iz sjevernog dijela naše zemlje budu proširene i na ove južne proizvodne sektore, gdje postoje najbolji ekološki uslovi za rano snabdijevanje tržišta. Proširenjem i usavršavanjem komunikacija naša južna područja će biti sigurnije i brže povezana sa stranim tržištem. Dovršenjem velikih hidromeliorativnih zahvata u periodu od oko 10 godina nastaju velike mogućnosti za podizanje intenzivnih voćnjaka u uslovima navodnjavanja na kraškim poljima i na niskim visoravnima. U takvim uslovima će biti obezbijeđen optimalan razvoj stabala i njihova dugovječnost te kvalitetan prinos svake godine.

Buduća preorijentacija voćarske proizvodnje u našim mediteranskim sektorima sastojala bi se u davanju prednosti podizanju visokoprinosnih zasada ranog svježeg voća jagoda, trešanja, bresaka, kajsija, jabuka i krušaka, kasnih desertnih jabuka i krušaka stolnih maslina, te višanja (maraska) za preradu.

U usporedbi s temperaturnim prilikama u dolinama centralne Kalifornije kao i na osnovu istraživanja i anketiranja na području Čapljine i Mostara u biranim sunčanim položajima, lakom, plitkom, rahlom i toplom zemljištu početak otpreme ranog svježeg voća na tržište može biti ovakav :

za jagode i trešnje 20. april,

za breskve 15. maj,

za kajsije, kruške, jabuke i šljive 1. juni.

Kruška Viljamovka može se početi izvoziti iz biranih lokacija 30. juna, a šljiva požegača 15. jula.

Sunčana, topla, vedra i duga sezona omogućava potpun razvoj i kvalitet plodova najplemenitijih kasnih desertnih sorti krušaka, jabuka i stolnih maslina. Sezona otpreme ranog i polusezonskog voća na strana tržišta bila bi završena do kraja mjeseca jula, kad za ove proizvode nema konkurencije, a za otkup na tržištu nudi se visoka cijena.

Za ovakvu perspektivnu proizvodnju u ovom klimatu Poljoprivredna stanica »Hercegovina« u Mostaru zauzela je svoj stav i počela je usmjeravanje voćarske proizvodnje na tim ekonomsko-ekološkim principima.

Najprije se počelo uzgajati stolne masline i 1961. g. u jesen podignut je matičnjak na površini od 2 ha u svrhu uzimanja plemki za dalje razmnožavanje. Stanica radi na izboru podesnih lokacija za podizanje oko 1000 ha maslinika u južnoj Hercegovini na raznim podesnim mjestima. Radi na proizvodnji podloga i sadnica za ove planirane maslinike.

Kao druga važna vrsta voća za ovo područje dolazi kajsija koja je u cijelom jadranskom klimatu, u komparaciji s ostalim vrstama, po broju svojih stabala jako zaostala te predstavlja u cijeloj zemlji svega 10% od ukupnog broja svih stabala kajsije. Treba prethodno raditi na unošenju sortimenta koji odgovara toplom i ko- lebljivom zimskom vremenu u Hercegovini, kao i na izboru sorata kajsija otpornih prema moniliji u vlažnoj i kišovitoj sredini za vrijeme cvjetanja.

Stanica radi na istraživanju podloga za koštičavo voće, male bujnosti i podesnih za uzgoj niskih oblika krošnje za intenzivnu proizvodnju, te otpornih prema nematodama-čvorićima. Osnovan je veliki sortimentski voćnjak uvođenjem svih vrsti sorata voća koje bi mogle biti interesantne i rentabilne u ovom rajonu. Ovo naročito važi u pogledu introdukcije najnovijih selekcija ranozrelih i otpornih sorata voća iz inozemstva gdje postoje slični klimatski uslovi kao u Hercegovini.

ZAKLJUČAK

Na osnovu dugogodišnjeg istraživačkog i praktičnog rada, odnosno poznavanja prilika u inozemstvu autor predlaže nove smjernice za povećanje proizvodnje voća za izvoz u Hercegovini. Imajući u vidu lako dostupne i velike količine vode, koje su sakupljene izgradnjom hidroenergetskih kapaciteta predlaže se njezino korištenje za natapanje modernih intenzivnih voćnih plantaža traženih vrsta voća na stranim tržištima i u domaćim turističkim centrima. Osnovna prednost ove proizvodnje sastoji se u tome, što je u stanju da isporuči velike količine plodova na tržište onda, kada je potražnja najveća. Poboljšanjem komunikacija i primjenom suvremenih standarda u proizvodnji i oplemenjivanju ovih produkata stvaraju se vrlo povoljni uslovi za polučivanje deviznih sredstava. Poljoprivredna stanica u Mostaru je usmjerila svoj rad za postizavanje tih ciljeva.

HOW TO INCREASE PRODUCTION OF FRUIT FOR EXPORT IN HERCEGOVINA

Ing. Meho Fazlagić,
Agricultural Station — Mostar

SUMMARY

New ways in increasing production of fruit for export in Hercegovina are proposed by author, based on research and practical experiences for many years, as well as on the Knowledge of conditions in other countries. Having in mind the large and easily obtainable quantities of water, stored in the new reservoirs of the hydroelectrical power-plants, the proposal is made for using this water for irrigation of new intensive commercial orchards, planted with sorts and varieties of fruit, demanded in foreign markets and in Yugoslav tourist centers. The basic advantage of this production is the possibility of shipping large quantities of fruit to the market, when the demand is the strongest. The improvements of transportations and the introduction of modern standards in the production and processing of these products create very good conditions for the accumulation of foreign exchange. The agricultural station in Mostar is directing its work for the accomplishment of these goals.